

**FAMILY AS A FACTOR OF THE FORMATION
OF PERSONALITY'S CODEPENDENCE**

**СІМ'Я ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СПІВЗАЛЕЖНОСТІ
ОСОБИСТОСТІ**

Lybankina A. I. Лиманкіна А. І.

postgraduate aspirant
Classical private university Класичний приватний університет
Zaporozhye, Ukraine м. Запоріжжя, Україна

Проблема співзалежності на сьогодні є однією з найпоширеніших у суспільстві. Причини виникнення співзалежності лежать в особливостях особистості співзалежних. Зазвичай, прояви деструктивної поведінки є наслідком батьківських стосунків у родині. Такі люди здатні співпереживати та проникати в проблеми інших людей. Вони можуть приносити себе в жертву, беручи відповідальність за життя інших водночас відмовляючись від відповідальності за себе.

Об'єктивною причиною виникнення співзалежності є сім'я, як функціональна система, що має власні механізми саморегуляції. Усі члени родини знаходяться в одному енергетичному полі, тому стан одного здійснює вплив на всіх інших. Це і є співзалежність. Якщо хтось із членів родини намагається змінити свою поведінку, то інші явно чи приховано заважають йому, таким чином, порушується рівновага в сім'ї, що є причиною для змін [1, с. 14]. Найчастіше це трапляється у дисфункціональних сім'ях, коли в сімейній системі відносин застосовують правила, що пригнічують особистість, не дають повною мірою членам сім'ї виражати свої почуття.

Люди, які виростили в сім'ях, що ґрунтуються на співзалежності, набувають досвід, життєвий сценарій та моделі поведінки співзалежних стосунків. Співзалежні батьки створюють сім'ї, що являють собою заплутану, дисфункціональну й симбіотичну систему, у якій кожен її член є співзалежним один з одним. У такій сім'ї немає самостійності, особистісної автономії та індивідуальності, психологічні кордони членів родини не поважають та постійно порушують, кожна особистість неспроможна ідентифікувати себе, оскільки власна ідентифікація залежить від самоцінності та думки інших.

Один зі способів підтримання таких стосунків полягає в тому, що члени родини підтримують ілюзію «дружної родини», тому в такій сім'ї не прийнято виносити непорозуміння за її межі. У результаті, індивідуальні

інтереси й потреби змінюються грою у «щасливу родину», життя в суспільстві стає обмеженим, що породжує пасивність та відмову від себе.

Інший спосіб підтримання співзалежних стосунків полягає у тому, що учасники таких відносин виявляються залученими до так званого «драматичного трикутника» С. Карпмана [4, с. 82]. На кутах цього трикутника знаходяться ролі, які виконують учасники: рятівник, переслідувач, жертва. У кризових ситуаціях трикутник починає рухатися, а учасники міняються ролями.

Зміна ролей у трикутнику супроводжується змінами досить інтенсивних емоцій. Час перебування співзалежного в одній ролі може продовжуватися від хвилин до декількох років. Співзалежність коливається у своїй інтенсивності: настають періоди послаблення (ремісія) і загострення (зриви).

Ще один спосіб підтримання такої системи, як дисфункціональна сім'я полягає в тому, що всі її члени, хоч і перебувають у пригніченому стані, але сприймають його як безпечний, звичний. Дитина, яка виросла в такій родині, може вважати неблагополуччя у житті, як норму. Ставши дорослою й покинувши батьківський дім, вона й не підозрює, що підтримує такий рівень життя, до якого звикла в дитинстві. Така людина не може дозволити собі стати кращою, успішнішою й щасливішою за своїх батьків, спеціально уникає можливості жити краще, а якщо й користується нею, то знаходить спосіб, щоб покарати себе за це.

Зарубіжні дослідники зазначають, що на виникнення співзалежності значно впливають почуття сорому та провини, що формуються у батьківській сім'ї [2; 3]. Незважаючи на позитивні функції, надмірне або недостатнє переживання цих почуттів здійснює значний вплив на формування деструктивної поведінки. Раціональне почуття провини сигналізує людині про необхідність зміни поведінки і слугує засобом встановлення рівноваги між індивідом та суспільством.

Співзалежні люди застосовують усі способи психологічного захисту, які роками формуються у членів дисфункціональної сім'ї, як звичайна реакція на біль: контроль, заперечення, виправдання, дисоціація тощо. Ці форми захисту можуть проявлятися на всіх рівнях функціонування – на рівні почуттів, мислення, поведінки, що становить характеристику співзалежної особистості. Як наслідок невдалих спроб захистити себе від сильних афектів, співзалежні втрачають здатність насамперед чути й розуміти себе та відчувають постійну тривогу на свідомому та несвідомому рівнях [5, с. 40].

Таким чином, сімейне оточення є унікальним середовищем, у якому здійснюється передача дітям батьківських установок, відношення до життя, до себе та до інших. Особливу роль відіграють такі процеси:

наслідування, ідентифікація зі своїми батьками. Тому сім'я є одним із чинників формування співзалежності особистості.

Література:

1. Рощина Т. КТП співзалежності (на прикладі клінічного випадку). Київ : Український інститут когнітивно-поведінкової терапії, 2017. 44 с.
2. Cermak T. Diagnosing and treating codependence. New York : Hazelden Publishing, 1998. 132 p.
3. Fischer J. L. Measuring codependency. *Alcoholism Treatment Quarterly*. 1991. № 8. P. 87–99.
4. Karpman S. Options. *Transactional Analysis Journal*. 1971. Vol. I, № 1. P. 79–87.
5. Potter-Efron R. T. Assessment of co-dependency with individuals from alcoholic and chemically dependent families. *Quart.* 1989. V. 6, № 1. P. 37–57.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/23>

MODERN ILLUSTRATION IN CHILDREN'S BOOK PUBLISHING IS WITHOUT IDEOLOGY, VIOLENCE AND WAR: IN THE CREATIVE WORK OF ARTISTS OF THE LVIV NATIONAL ACADEMY OF ARTS

СУЧАСНА ІЛЮСТРАЦІЯ В ДИТЯЧОМУ КНИГОВИДАННІ БЕЗ ІДЕОЛОГІЇ, НАСИЛЬСТВА І ВІЙНИ: В ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ МИТЦІВ ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ

Maiovets A. I. Майовець А. І.

Graduate student, Lviv National Academy of Arts, Fine Arts (2015) and graduate student, Ukrainian Catholic University, 1st course of Theology (2022-2026)

аспірант, Львівська національна академія мистецтв, Образотворче мистецтво (2015) та аспірант, Український католицький університет, 1 курс Богослов'я (2022-2026)

Дитяча книга містить ознаки часового впливу, окрім вміщеного ілюстративного матеріалу та текстової частини. Візуальне наповнення дитячих книг відображає певні тенденції часу домінуючої ідеології, суспільства. Книга справляє значний вплив на сучасному етапі у вихованні, в навчанні дитини у пізнанні нею навколишнього світу,